

O ZLEPIENCU Z OTWORU W BATOWICACH

W RAMACH POSZUKIWAŃ za wodą węglaną prowadzonych na terenie Nowej Huty i okolicy zostało ostatnio odwiercone kilka głębszych otworów. Szczególnie interesująco przedstawia się profil geologiczny otrzymany z otworu w Batowicach. W otworze tym po przewierceniu utworów jury białej napotkano na zlepieniec o dość szczególnym wykształceniu petrograficznym. W schematycznym ujęciu profil tego otworu przedstawia się następująco:

- 0,00 — 4,00 m glinki lessowe (czwartorzęd),
- 4,00 — 39,00 m ły zielonawe, zwarte, dołem łupkowe (miocen),
- 39,00 — 82,00 m łupki margliste, szare z wkładkami wapienia marglistego (kreda),
- 82,00 — 313,00 m wapienie szarobiałe „skaliste” z ciemnymi krzemieniami, dołem żółtawe, gruzłowate bez krzemieni (jura biała),
- 313,00 — 398,00 m zlepieniec (do chwili obecnej nie przewiercony).

Jak wynika z przedstawionego, skróconego profilu geologicznego, strop omawianego zlepienca nawiercony został na głębokości 313 m. Makroskopowo skała ta reprezentuje sedyment o strukturze psefitowej, złożony z otoczek i okruchów skały barwy szarej, szarozielonawej, czerwonej, różowej, mlecznej i czarnej, o spoiwie piaskowcowym. Powyższe elementy reprezentują z makroskopowo rozpoznawalnych skał: kwarcyty, łupki krystaliczne, skalenie, lity, skały magmowe o różowym zabarwieniu oraz skały wylewne, drobnokrystaliczne, o ciemnym zabarwieniu. Wielkość okruchów i otoczek jest bardzo zmienna, od paru milimetrów do 8 cm (zle sortowanie). Wykazują one różny stopień obtoczenia. Tekstura skały beładna. Skała jako całość jest silnie zdiagenezowana, zbita, twarđa i poprzecinana białymi żyłkami dolomitowymi. Na niektórych odcinkach rdzenia można obserwować pewną regularność przebiegu tych żyłek.

W tych przypadkach przecinają one rdzeń pod kątem ok. 60°. Przecinają one zarówno okruchy skalne, jak i masę cementującą. Dla bardziej szczegółowego petrograficznego scharakteryzowania zlepienca wykonane zostało dorywczo kilkanaście cienkich płytek. Ze względu na charakter skały ta ilość cienkich płytek nie pozwala na podanie pełnej charakterystyki i listy elementów składowych zlepienca.

Na podstawie przeglądu wymienionych wyżej kilkunastu preparatów została stwierdzona obecność następujących skał: kwarcytów, łupków kwarcytowych, łupków chlorytowych, łupków serycytowych, gnejsów,

mylonitów, kataklazytów, filitów, bazaltów, diabazów, tufów, silnie zwietrzałych skał o strukturach porfirowych, keratofirów, riolitów, silnie zdiagenezowanych łupków ilastych, piaskowców szarowakowych oraz litytów.

Ze składników mineralnych występujących w formie większych ziarn i okruchów stwierdzono obecność mikroklinu, ortoklazu i plagioklaz (najczęściej oligoklaz).

Zidentyfikowanie poszczególnych skał nastęca dużo trudności z uwagi na ich zły stan zachowania i niejednokrotnie drobne rozmiary. W wielu przypadkach w skałach np. o strukturach porfirowych prakryształ skaleniowe są zupełnie zserycytizowane. W skałach pierwotnie zasadowych zawierających minerały femiczne występują jedynie po nich pseudomorfozy chlorytowe. Często niektóre otoczaki są zsylikowane lub uległy rekrytalizacji (blastezie). Spośród wymienionych elementów skalnych najczęściej spotyka się otoczaki albo okruchy skał metamorficznych, głównie kwarcytów o zmiennych strukturach oraz łupków chlorytowych, serycytowych i kwarcytowych.

Na dominującą rolę skał metamorficznych w podobnie wykształconych zlepiencach, nawierconych w Wojsławiu i Łapczycach, szczególnie w partiach stropowych, zwraca również uwagę J. Burek¹⁾

Wszystkie wymienione otoczaki i okruchy scementowane są spoiwem piaskowcowym złożonym głównie z kwarcu, skaleni, chlorytu oraz tlenków żelaza.

W pewnych partiach spoiwo to przeważa ilościowo nad otoczkami, które występują jedynie sporadycznie.

Skład petrograficzny oraz charakter wykształcenia zlepienca z Batowic wykazuje znaczne podobieństwo do zlepienca z wiercenia w Łapczycach opisanego ostatnio przez M. Morawską²⁾.

Zarówno zlepiencom z Łapczyc, jak i z Wojsławia przypisuje się — przypuszczalnie na podstawie ich pozycji stratygraficznych w profilach — wiek dewoński (J. Czarnocki).

Za utwory jednowiekowe można by uważać zlepieniec nawiercony w otworze w Batowicach.

Niniejsza notatka ma charakter informacyjny, natomiast bardziej szczegółowe dane będzie można podać po zakończeniu badań.

¹⁾ Analiza mikroskopowa spągów partii głębszych wierzeń Wojsław 3 i Łapczyce 2 (1951 — praca niepublikowana).

²⁾ Zlepieniec dewoński z wiercenia w Łapczycy. „Przegląd Geol.” 1957, nr 4.